

Nitel Araştırma

Çocukluk Dönemi Sinek Korkusu Üzerine Bir Vaka SunumuGizem Minçe^{1*}, Faruk Gençöz¹¹ Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye**Makale Bilgisi****Anahtar kelimeler:**oyun terapisi,
fobi,
nitel araştırma,
söylem analizi**Öz**

Çocuklarla yapılan terapötik çalışmalarda, fobilerin temelinde yatan nedenlerin ortaya çıkması ve oyun içinde simgeselleştirilmesi için imkân sağlayan bir ortam vardır. Korkuların anlaşılması, çocuğun oynadığı oyunların değerlendirilmesi yoluyla mümkün olabilir. Her fobinin birey için ne anlama geldiği kişinin kendi yaşantısıyla bağlantılıdır ve kişinin korkularını nasıl ifade ettiğinin özne olarak değerlendirilmesi söz konusudur. Bu sebeple kişinin öznel deneyimine odaklanması, kişinin yaşadığı korkularla ilgili çok geniş bir bilgi kaynağı sunmaktadır. Ayrıca çocukluk döneminde görülen korkular oyun seanslarıyla birlikte gerileme gösterebilir ve korkular başka bir yola kanalize olma şansı bulabilir. Bu çerçevede yapılan çalışma, yedi yaşındaki A.'nın vaka öyküsüyle birlikte kliniğe getiriliş sebeplerinden biri olan "sinek korkusu"nun araştırılması amacı taşımaktadır. Araştırma kapsamına uygun altı görüşme belirlenmiştir. Bu görüşmeler nitel araştırma yöntemlerinden biri olan söylem analizi yoluyla incelenmiş ve psikanalitik kuram kapsamında tartışılmıştır. Söylem analizi ile öncesinde oluşturulmuş belirli kategorilerin dışına çıkarılır. Bu yolla kişinin deneyiminin öznel anlatımına odaklanılması zengin bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışma sonucunda A.'nin söyleminde ihmal, rekabet ve öfkeden; terapistle kurulan benzerlikler ve öznelliğe doğru bir değişim olduğu gözlemlenmiştir. Bu yolla A.'nin yaşadığı korku, kendi öznelliği çerçevesinde değerlendirilerek çocukluk döneminde ortaya çıkan korkuların anlaşılmasında gelecek çalışmalar için katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Abstract**Keywords:**play therapy,
phobia,
qualitative
research,
discourse analysis

The play therapy context provides a setting that allows for the emergence and symbolization of the underlying causes of phobias in children's plays. It is possible to understand these fears by the way of interpreting the content of these plays. The underlying meaning of every phobia is related to the subject's experience, therefore, interpreting the way that the subject expresses his or her fears is important. Thus, focusing on the subjective experience provides a rich source of information about one's fears. Besides, with the help of play therapy, fears observed in childhood may decrease and children may find another way to express their fears. Within this stated framework, this study aimed to explore the "fear of houseflies" of a seven-year-old child named "A." This fear was one of the reasons that brought A. and her parents to the clinic. Among the conducted play therapy sessions, six of them were chosen to be focused on for this research. These interviews were analyzed with discourse analysis, which is one of the qualitative research methods, and the results were discussed within the scope of psychoanalytic theory. With discourse analysis, certain categories that are previously defined are excluded. In this way, focusing on the subjective expression of the subject's experience constitutes a rich source of information. The results of the analysis showed that there was a change in A.'s discourse from neglect, competition, and anger to the similarities established with the therapist and subjectivity. In this way, A.'s fear is evaluated within the framework of her subjectivity. This study may contribute to the understanding of the fears that emerge during childhood.

*Sorumlu Yazar, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 06800, Çankaya, Ankara.

e-posta: ozkulgizem@gmail.com

DOI: 10.31682/ayna.687561

Gönderim Tarihi (Received): 11.02.2020; Kabul Tarihi (Accepted): 05.05.2020

2148-4376/ All rights reserved.

Giriş

Fobi belirli bir duruma (evden ayrılma gibi) veya bir nesneye (bir hayvan gibi) karşı hissedilen aşırı korku olarak tanımlanır. Kişi fobik nesneyle karşılaşırlarsa yoğun bir endişe yaşar ve bunun olmasını önlemek için 'kaçınma stratejileri' geliştirir (Drewes ve Schaefer, 2018). Bu kaçınma stratejileri o kadar ayrıntılı hale gelebilir ki, kişinin hayatı ciddi şekilde kısıtlanır. Çocuklarda da birçok korku (araba çarpması, eve hırsız girmesi, ölüm veya ölü insanlar gibi) gözlemlenir ve bu korkular çocuğun hayatını kısıtlayan bir hale gelebilir (Muris, Merckelbach, Gadet ve Moulaert, 2000). Bu sebeple korkuların anlaşılması ve tedavi edilmesi için çocukluk dönemindeki korkuların çalışılması önem teşkil etmektedir.

Freud klinik olarak yetişkinlere odaklanmış olmasına rağmen, kendi çocuklarının analizleri ve at fobisi olan beş yaşındaki bir çocuk olan Küçük Hans'ın tedavisiyle ilgili çalışmalar yapmıştır (1909/1955). Freud bu çalışmalar ile oyun terapisi ve çocukla yapılan terapötik çalışmalarla ilgili bilgi veren ilk kişi olmuştur. Tarihsel olarak bakıldığında oyun terapisi kavramı ilk defa Freud'un Küçük Hans vakasıyla karşımıza çıkar. Freud bu vakada Hans'ın babasının anlatımları üzerinden yorumlarda bulunduğu bir vaka çalışması yapmıştır. Hans, beşinci doğum gününden kısa bir süre önce atlara karşı şiddetli bir korku geliştirir ve bir atla karşılaşma ihtimalinden dolayı dışarıya çıkmak istemez. Freud bu vakayla birlikte korku ve anksiyete arasında bir ayrıma giderek fobi için geçerli olan duygunun korku olduğunu söylemiştir. Freud, Hans'ın hissettiği korkunun, annesiyle olan ilişkisindeki cinsel heyecanın bir yansıması olduğunu ve atların ise kendisini cezalandırabilecek babasını temsil ettiğini söylemiştir (Freud, 1907).

Lacan, 1956-1957'deki seminerinde Küçük Hans vakasının ayrıntılı bir okumasını yapar. Lacan, Freud'un ardından fobi ile anksiyete arasındaki farkı vurgulamaktadır: anksiyetenin önce ortaya çıktığını ve fobinin, belirli bir nesneye odaklanarak anksiyeteyi korkuya dönüştüren bir savunma olduğunu söyler. Bununla birlikte, Lacan fobik nesneyi Freud'un yaptığı gibi sadece babanın temsilcisi olarak tanımlamak yerine, fobik nesnesinin birden fazla şeyi temsil edebileceğini ifade eder (Lacan, 1956-1957). Lacan, Hans'ın fobisinin farklı şekillerde tarif edildiğini vurgular. Örneğin, bir noktada Hans'ın bir atın onu ısırmasından korktuğunu ve başka bir noktada da bir atın düşmesinden korktuğunu belirtmiştir. Lacan, bu farklı anlamların her birinde atın Hans'ın yaşamında farklı bir yeri temsil ettiğini savunur. Bu nedenle at, gösterilen olarak işlev görmez; çok yönlü bir anlamı olan ve yer değiştiren bir gösteren olarak işlev görür. Lacan, gerçek babasının ödipal dönemdeki rolü olan kastre edici konumda bulunmadığı için Hans'ın at fobisini geliştirdiğini iddia eder. Hans mastürbasyon ile cinselliği keşfetmeye başladığında, preödipal üçgen (anne, çocuk ve imajiner

fallus) Hans'ın zevk kaynağı olmaktan çıkarak endişe uyandıran bir şeye dönüşmüştür. Gerçek babanın müdahalesi, Hans'ı sembolik olarak kastre ederek endişelerinden kurtarabilecekken Hans bu müdahalenin yokluğunda fobiyle birlikte kastre edici bir ikame bulmak zorunda kalmıştır. İmajiner bir nesne olan at, sembolik işleviyle birlikte Hans'ın imajinerden sembolik düzene geçiş yapmasına yardımcı olur. Bu durumda fobinin koruyucu bir işlevinin olduğu da söylenebilir. Bu geçici bir durum olsa bile, fobi kişi için sembolik bir boyut getirerek kişinin kendisini toparlamasını sağlar. Fobik nesne bu nedenle, öznenin dünyasında olası her öğeyi temsil etmek için kullanılan bir gösteren olarak işlev görür ve imajiner bir temsildir (Lacan, 1956-1957).

Başka bir deyişle; fobi, toplumsal olmaktan çok bireysel bir noktadadır. Kişinin korkularının anlaşılmasında fobideki unsurların birleştirilme ve bir araya getiriliş şekli, bu unsurların anlamından daha önemlidir. Fobideki elementler arasındaki pozisyon değişse de bu pozisyonlar arasındaki ilişki değişmez. Bilişsel davranışçı yöntemlerde fobiyi tedavi etmek için kullanılan bir yöntem olan duyarsızlaştırmayla birlikte korkuların azalması ve belirli korku anlarının daha az ortaya çıkması sağlanabilir; ancak, bu konuda da bulgular tutarsızdır (Lipka ve ark., 2014). Diğer bir durumda da fobik nesnenin kişiye açıklanması (Hans'a atların babasını temsil ettiğini söylemek) semptomun ancak yer değiştirmesine sebep olabilir. Lacan ise tedavinin amacına ulaşabilmesi için, fobik nesneyle ilgili tüm gösterenlerin sembolik bir çerçevede çalışılması gerektiğini ve öznenin ancak bu yolla tüm olası gösteren kombinasyonlarını tüketeceğini ve böylece fobinin bir semptom olmaktan çıkacağını söyler. Bununla birlikte Lacan, 1961'deki seminerinde fobiyi histeri ve obsesif nevrozun yanı sıra üçüncü bir nevroz şekli olarak görür ve fobinin nevrozun en radikal hali olabileceğine işaret eder. Lacan, 1968-1969'daki seminerinde ise fobinin klinik bir yapı olarak görülemeyeceğini, daha çok bir kesişme noktası olduğunu söylemiştir. Yani fobinin, nevrozun iki temel kategorisi olan histeri ve obsesyon ile perversiyonun bir ayrımı olabileceğini söylemiştir. Bu nedenle Lacan'a göre fobi, histeri ve obsesif nevrozu ile aynı seviyede bir klinik yapı değil her ikisine de yol açabilen ve aynı zamanda pervert yapı ile bağlantıları olan bir kavşaktır. Ayrıca fobi, perversiyonda da olduğu gibi imajiner preödipal üçgenden sembolik ödipal üçgenleşmeye geçişteki zorluklardan kaynaklanmaktadır (Lacan, 1968-1969).

Lacan, çocuklarla yapılan psikanalitik uygulamalar hakkında çok fazla bir şey söylememiştir. Bununla birlikte, çocukluk döneminin çalışılmasının Lacanyen psikanalistler tarafından temel önem taşıdığı kabul edilmiştir (Owens ve Quinn, 2017). Lacan, çocuklarda en çok gözlemlenen fobi olan hayvan fobisi ile bireysel bir çalışma yürütülmesi gerektiğini söylemiştir. Fobi, ödipus kompleksinde ikame edici bir işlev taşır: büyük bir hayvan anneyi, doğrudan tehdit eden hayvan babayı ve davetsiz misafirler genç kardeşi temsil edebilir.

Bununla birlikte, fobide herhangi bir "kalıtsal hafızanın" izi takip edilemez; sadece insan ilişkileri içinde uygun bir model olacak nesne seçilir (Lacan, 1938). Psikanalitik oyun terapistinin yaptığı her şey temelde çocuğun kendini keşfetmesine ve yaşamı için daha fazla sorumluluk almasına bir ortam sağlamaktır. En önemlisi, terapist çocuğu dinler ve karşılık verir. İhmal edilen bir çocuk dinlendiği bir ortamda görmezden gelinme duygusuyla başa çıkabilir bir hale gelir. Bu sebeple fobinin psikanalitik oyun terapisiyle birlikte gerilemesi ve çocuğun kendisini daha rahat ifade etmesi söz konusudur (Bromfield, 2003). Bu çalışmada kardeşinin onkoloji hastası olması ve "sinek korkusu" olarak adlandırılan uçan böceklere karşı duyduğu korku sebebiyle kliniğe getirilen altı buçuk yaşındaki A.'nın korkularının ve terapötik süreç içindeki söyleminin nasıl değiştiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yaklaşık bir buçuk senedir devam eden bu süreçte, süreci temsil edebilmesi için sürecin başından ve sonundan altı görüşme seçilmiştir. Bu görüşmeler söylem analiziyle incelenerek A.'nın öznel ifadelerindeki değişimlere ve terapistle ilişkisine odaklanılmıştır.

Çocukların sesini duymak, öznel ve aktif bir süreçtir. Çocuklarla yapılan çalışmalarda önceden kabul edilmiş kategoriler, kendi perspektifimizin dışına çıkarak öznel olana ulaşmamızı engeller. Söylem analizi ise çocukların ne söylemeye çalıştığını ve belirli bir kültürün yetişkin üyesi olarak neyi duyabileceğimizi anlamaya çalışır (Alldred ve Burman, 2005). Bu sebeple, araştırma amacına en uygun yöntemin söylem analizi olduğuna karar verilmiş ve A. ile yapılan görüşmeler bu yolla değerlendirilmiştir.

Yöntem

Söylem Analizi

"Söylem" terimi ilk başta feminizm ve psikanalizden etkilenecek eleştirel yorum bilimciler ve yapısalcılar tarafından kullanılmıştır (Parker, 2015). Söylemsel yöntemler metnin detayına odaklanır, dilsel kaynakların kullanılışı incelenerek neyin nasıl söylendiği incelenir (Edley ve Wetherell, 1995). Söylem analizinde dil, yapısı ve işlevi açısından incelenir; yani, dil gerçeğin yansıtılmış hali olarak değil, inşa edilmiş anlamlar bütünü olarak kabul edilir. Bu bağlamda üç temel varsayım vardır: gerçekliğin ve anlamın sosyal pratiklerle inşa edildiği görüşü olarak sosyal inşacılık, gerçekliğin nesnel bir zemini olmadığını ve uygulanabilirlik gibi kriterlerle değerlendirilebileceğini savunan rölativist görüş ve toplumsal etkileşimlerin bilgiye aracılık ettiği ama yine de etkileri gözlemlenebilecek bir alt yapı olduğunu savunan eleştirel gerçekçi görüş (Georgaca ve Avdi, 2012). Tipik olarak yapılan analizler görüşme temelli araştırmaların yazı dökümlerine dayanmaktadır; bu yaklaşımla her türlü sözlü veya görsel metni analiz etmek mümkündür (Parker ve Bolton Discourse Network, 1999). Yazı dökümleri incelenirken kullanılan dilin sosyal ve kültürel bağlamda yapılandırılmış olduğu ve karşılıklı

etkileşim içinde geliştiği göz önünde bulundurularak öznenin aldığı pozisyona dikkat edilir (Georgaca ve Avdi, 2012). Bu sayede kişinin kullandığı dilin çok yönlü olarak öznel bir açıdan incelenmesi hedeflenmektedir.

Literatürde söylem analizini kullanarak psikoterapi seanslarını inceleyen ve hastanın söylemindeki değişime odaklanan çalışmalar olduğu görülebilir (örn., Madill ve Barkham, 1997; Burck ve ark., 1998; Kogan ve Gale, 1997). Bu çalışmalarda kişilerin seansa getirdikleri konuları terapistin de desteğiyle kavramsallaştırma biçimlerindeki değişimleri ve sorunlara getirdikleri yeni anlamları inceleyebilmek söylem analiziyle mümkün olabilmektedir. Söylem analizinin açık uçlu ve keşfetmeye yönelik bir şekilde seanslarla ilgili detaylı açıklamalar getirmesi, kişiyi belirlenmiş kategorilerin dışına çıkararak öznel olarak ne dediğinin transparan bir şekilde yorumlanmasına imkân sağlar (Avdi ve Georgaca, 2007). Az sayıda seansın detaylı bir şekilde incelenmesi söylemdeki değişimin kavramsal olarak çalışabilmesi için zengin bir bilgi kaynağı sunar. Bu nedenle, bu çalışmada A.'nın yaşantılarını, deneyimlerini ve bu deneyimlere eklediği anlamları kendi bakış açısından nasıl birleştirdiğini sunmak amaçlanmıştır. Asıl nokta çocukların ne söylediğini duymaya odaklanmaktır (Allred ve Burman, 2005). Araştırmada söylemsel yöntem kullanıldığı için araştırmacının çocuğun deneyimleri üzerindeki yorumlamasını da hesaba katmak gereklidir. Bu sebeple araştırmacı, görüşmelerde sosyal bağlamdaki çok yönlü ilişki sürecini de göz önünde bulundurmalıdır (Mishler, 1986). Dolayısıyla yorumlama, işitmeye dayanmakla birlikte çocukların söylediklerinin analizinden ve bunun da ötesinde verinin araştırma raporlarında nasıl temsil edildiğinden oluşmaktadır. Bu çalışma kapsamında odaklanılan öznellik ve özne pozisyonları araştırmacının da etkisi düşünülerek değerlendirilmiştir.

Vakanın Tanıtılması

Bu çalışmada Ayna Klinik Psikoloji Destek Ünitesi'nde terapi süreci devam eden bir kişiyle yapılan görüşmeler incelenmiştir. Altı buçuk yaşındaki A. kardeşinin onkoloji hastası olması nedeniyle bir uzmanın yönlendirmesiyle kliniğe getirilmiştir. Aileyle yapılan ilk görüşmede A.'nın, kardeşinin hastalığının ortaya çıkmasıyla birlikte özellikle uçan böceklere karşı bir korku geliştirdiği bilgisi verilmiştir. Kardeşi B.'nin tedavisinin başlamasından sonra A.'nın iştahında artış olduğu ebeveynleri tarafından gözlenmiştir. Yine bu dönemde ebeveynlerin tabiriyle "sinek korkusu" başlamıştır. İştah artışı bir süre sonra normal seyrine dönmüştür fakat sinek korkusu devam etmiştir. Aile bu durumu sinek korkusu olarak adlandırsa da A.'nın bu süreçten sonra genel olarak her böcekten, özellikle uçan böceklerden (kelebek, arı, güve gibi), çok fazla korktuğu ve bu durumun A.'nın gündelik yaşamına olumsuz olarak yansıdığı belirtilmiştir. A.'nın mezuniyet töreninde odada sinek olduğu için

öğretmenine sarılıp ağlaması, kreşteyken dışarı çıkmak istememesi, gittiği ortamda sinek varsa hemen eve gitmek istemesi bu korkusunun gözlemlendiği durumlardan birkaçıdır. Ayrıca A.'nın kardeşinin vücuduna bakınca korktuğu ve saçının dökülmesine çok üzüldüğü de belirtilmiştir. A. ile şimdiye kadar 50 görüşme yapılmış ve halen görüşmelere devam edilmektedir. Araştırma kapsamında A.'nın korkularına ve terapistle ilişkisine odaklanılmıştır.

Terapistin ve Terapide Kullanılan Yöntemin Tanıtılması

Görüşmeleri gerçekleştiren terapist, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Klinik Psikoloji Bütünleşik Doktora programında eğitimine devam etmektedir. Terapist, Ayna Klinik Psikoloji Ünitesi'nde doktora eğitiminin bir parçası olan klinik stajı dahilinde süpervizyon altında görüşmeler yürütmektedir. Söz konusu vakada ele alınan A. ile şu ana kadar 50 görüşme yapılmıştır ve görüşmelere devam edilmektedir. Bu görüşmelerin her biri yaklaşık 40-45 dakika kadar sürmekte, aile görüşmelerine ise yaklaşık 15 dakika ayrılmaktadır. Aile ile yaklaşık dört görüşmede bir görüşülmektedir. Yaklaşık bir buçuk senedir devam eden görüşmeler haftada bir kere olacak şekilde sürdürülmektedir. Analitik yönelimi benimseyen terapist, A. ile görüşmelerini yönlendirmesiz oyun terapisi çerçevesinde gerçekleştirmiştir.

Psikanalitik oyun terapilerinde herhangi bir yönlendirme yapılmaz ve bu sebeple terapist bir oyun etkinliği ya da gereç önermez. Bu gibi yönlendirici olmayan bir terapide oyunlar, gereçler ve yönergeler her zaman çocuk tarafından seçilir ve o şekilde oynanır. Fakat bu tamamen sınırların ortadan kalktığı bir ortam sunulduğu anlamına gelmez. Seanslar başlamadan önce çocuğa terapiyle ilgili kurallar anlatılarak bir çerçeve verilir ve çocuğun kendisini bu sınırlar içinde özgürce ifade etmesi için bir alan sağlanır. Çocuk, oynadığı oyunlar üzerinden yaşantılarını, hislerini ve düşüncelerini sembolleştirerek aktarır ve bu anlamda terapistin çocukla ilişkisi de oyunlara yansır (Punnett, 2015). Oyundaki sembolleştirme sürecinde terapist herhangi bir yönlendirmede bulunmadığı için herhangi eğitsel bir amaç taşımaz. Çocuk, terapistle aktarım ilişkisi kurdukça kendisini daha rahat ifade edebilmeye başlar ve bu şekilde daha çok bilinçdışı materyal ortaya çıkar. Çocuk öncesinde kendisini imajiner bir seviyede semptomuyla ifade ederken, sembolik bir çerçevede oynadığı oyunlarla kendisini konuşarak ifade etmeye başlar ve bir süre sonra semptomun bir işlevi kalmaz (Owens ve Quinn, 2017). A.'nın görüşmeler boyunca oynadığı oyunlarda, söyleminde ve şikâyetlerindeki değişimlerin gözlemlenmesi ise bu çalışmanın yapılma nedenini oluşturmaktadır.

Refleksivite

Niteliksel araştırmalarda üzerinde durulması gereken önemli bir konu olan refleksivite, araştırmacının araştırma ile olan ilişkisidir. Araştırmacılar çalıştıkları konu dahilinde sosyal dünyanın bir parçasıdır ve araştırmacının araştırma üzerinde bir etkisi olmamasının beklenmesi mümkün değildir (Aull Davies, 1999). Bu bağlamda, araştırmacının hem araştırma verileri oluşturulurken bulunduğu rolü hem de araştırma sonucunda üretilen bilgiye öznel olarak nasıl bir etki ettiğini göz önünde bulundurması oldukça önemlidir. Niteliksel araştırmalarda araştırmacının objektif olma ya da pasif bir konumda bulunarak kendisini araştırmadan uzaklaştırma gibi çabaları sahte bir duruştur (Given, 2008). Araştırmadaki etkisinin ve konuyla nasıl ilişkilendiğinin farkında olan araştırmacı, araştırma konusuyla ilgili daha geniş bir bakış açısına sahip olur. Bu anlamda araştırmacının sadece araştırma konusuna olan yatırımı ve araştırma konusu doğrultusundaki ilgisi değil teorik ve kurumdaki pozisyonlanışı da önem taşımaktadır (Baltacı ve Gençöz, 2019). Araştırmada yapılan seçimlerin teorik, kuramsal ve metodolojik duruşla alakalı olduğu kadar araştırmacının sosyal, toplumsal ve politik duruşuyla da ilişkili olduğu yadsınamaz (Mauthner ve Doucet, 2003). Söylem analizi katılımcıların söylemleri dâhilinde nasıl konumlandığını incelediği gibi, araştırmacının da bu söyleme nasıl bir etkisi olduğunu gösterir. Söylemin bu şekilde incelenmesiyle varsayımlar yıkılarak yeniden incelenme şansı bulur ve bu konumların sembolik bir sistem içinde nasıl oluştuğunu anlamamızı sağlar. Bu anlamda araştırmacının çalışmaya etkisini değerlendirmesinde şeffaf olması araştırmanın güvenilirliğini arttırarak verilerin okuyucu tarafından daha kolay anlaşılmasını sağlar (Ritchie ve Lewis, 2003). Bu çalışmada araştırmacı aynı zamanda görüşmeleri yürüten terapist konumundadır ve bu sebeple birden fazla konumun etkisinin incelenmesi söz konusudur.

Doktora eğitimim süresince Lacanyen psikanalizle ilgilendim ve eğitimim kapsamında çocuklarla yürütülen klinik çalışmalarla ilgili farklı dersler aldım. Bu ilgilim doğrultusunda Ayna Klinik Psikoloji Ünitesi'nde süpervizyon altında çocuk görüşmeleri yapmaya başladım. A. benim bu alanda ilk görüştüğüm ve bu alanda deneyim kazandığım çocuklardan biri oldu. Çocuk ve aile ile yapılan görüşmeleri teorik yaklaşımım ile destekleyerek, A. ile yönlendirmesiz analitik yönelimli oyun terapisi çalışması yürüttük. B.'nin hayati bir tehlikesi olduğu için ailenin ilgisinin ve duygusal yatırımının B. üzerinde olması ilk görüşmeden beri ailenin gündeminde olan bir konuydu. Bu koşullar içinde ihmal edilen bir çocuk olarak gözlemlediğim A.'ya karşı özellikle ilk görüşmelerde daha empatik bir yaklaşımda olduğumu ve bu sebeple ebeveynler ile yaptığım görüşmelerde A.'nın durumuyla ilgili daha savunucu bir pozisyonda olabildiğimi gördüm. Ailenin de farkında olduklarını söyledikleri ama yine de

ellerinden bir şey gelmediğini ifade ettikleri bu örüntüde ebeveynlere A.'nın aile içindeki konumunu B. ile eşitlemeye yönelik önerilerim oldu. Fakat zaman içinde A. ile B.'nin konumlarını eşitlemenin yanlış olduğunu çünkü bu farklı iki çocuğun ayrı ayrı ve öznel olarak var olabilmelerinin mümkün olduğunu gördüm. A.'da gözlemlediğim değişimlerin ailenin A.'ya öznel konumunu vermesi kadar, A.'nın da o konumu zamanla kendisinin kazanmasıyla alakalı olduğunu ve bunda kendisini bütün özneliğiyle ifade edebildiği bir ortam olmasının etkisi olduğunu düşünüyorum. İhtiyaçlarını önceden dolaylı yollardan, öfkeyle ve ağlayarak, gösteren A. zaman içinde aile ile açık bir iletişim kurabilmeye başlamıştır. Örneğin, ailesinin kardeşinin hastalığı sebebiyle hastanede olduğu zamanlarda birlikte olamadıkları için üzgün olduğunu, sıkıldığını ve onları özlediğini annesine söyleyebilir bir hale gelmiştir. Terapist olarak gözlemlediğim bu gibi değişimler ilgimi çekerek beni bu araştırmayı yapmaya yöneltmiştir.

Bu araştırmada hem terapist ve hem araştırmacı olarak farklı konumlarda bulunabilmem bu iki konumun birbirlerine olabilecek etkilerini araştırmaya başlamadan önce değerlendirmemle mümkün olmuştur. Araştırma sürecinin terapötik ilişkiyi etkilememesi ve gelecek görüşmelerde araştırma içeriğine uygun olacak içeriklere dikkat edip görüşmelerin doğal akışını bozmaması için araştırma içeriğine dâhil edilebilecek görüşmeler belli bir noktada sınırlandırılmış ve o noktadan sonra yeni bir görüşme araştırmaya dâhil edilmemiştir. Diğer taraftan klinik görüşlerimi bu araştırmaya dâhil etmem çalışmayı zenginleştirse de kendi konuşmalarımı analiz etmem zaman zaman zorlayıcı olabilmıştır. Bu anlamda araştırma grubunun yorum ve önerileri araştırmanın geliştirilmesinde büyük katkı sağlamıştır. Terapötik süreçte A.'da gözlemlediğim değişimlerin analitik kuram açısından nasıl değerlendirileceğiyle ilgili merakım teorik konumlanışla alakalıdır. Görünmez olan bir çocuğun kendisini zamanla nasıl görünür kıldığının yazılı bir döküm haline getirilmesi fikri ise benim bu araştırmayla ilgili motivasyonumu sağlayan şey olmuştur.

Prosedür

Görüşmeler başlamadan kişinin velisi olan ebeveyninden görüşmelerde elde edilen verilerin bilgi kaynağı (isim, adres ve kurum) gizli kalmak üzere bilimsel kaynaklarda kullanılabileceğiyle ilgili yazılı onay alınarak, bu bilgilerin yer aldığı Bilgi Paylaşımı Mutabakat Formu imzalatılmış ve A.'nın kendisinden de sözlü onay alınmıştır. Bu sebeple A.'nın kimliğini belli edebilecek bilgiler araştırma içinde değiştirilerek sunulmuştur. A. ile Ayna Klinik Psikoloji Ünitesi'nde doktora eğitiminin bir parçası olan klinik stajı dâhilinde 50 görüşme gerçekleştirilmiştir ve görüşmeler halen devam etmektedir. Sonrasında araştırma için gerekli olan etik izin Orta Doğu Teknik Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu (İAEK)'den

alınmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan ses kayıtları A. ile yapılan 50 görüşme içinden seçilmiştir. Her görüşmenin ses kaydı dinlenerek çalışma amacına uygun olacak şekilde altı görüşme tespit edilmiştir. A. ile yapılan ilk üç görüşme ve 42. 45. ve 46. görüşmeler söylemdeki farklılıkların ve ilişkinin değerlendirilebilmesi için araştırma kapsamına uygun görülmüştür. Seçilen görüşmelerin yazıya dökümleri yapılmış ve araştırmacı tarafından birçok defa okunmuştur. Bu okumaların araştırmacı tarafından doygunluğa geldiği düşünülüğünde söylemdeki değişimle ilgili ilk analizler araştırma grubuyla paylaşılmıştır. Araştırma grubu terapistin süpervizörü ve doktora eğitimine devam eden iki terapistten oluşmaktadır. Araştırma grubuyla birlikte yapılan yorumlamalar araştırmacı tarafından tekrar incelenmiştir. Geliştirilen analizler iki ay boyunca haftalık olarak araştırma grubuyla paylaşılmış ve grubun geri bildirimleri doğrultusunda yorumlamalar son haline ulaşmıştır.

Bulgular

Analiz

Analizin ilk aşamasında yapılan 50 görüşmenin ses kaydı dinlenmiştir. Bu görüşmeler arasından ilk üç görüşme ve 42. 45. ve 46. seanslar araştırmada kullanılmak üzere seçilmiştir. İkinci aşamada görüşmelerin yazı dökümleri Jefferson'un (2004) geliştirdiği deşifreleme sistemi temel alınarak işaretlenmiştir. Bu işaretlemelerde Tablo 1'de görüldüğü gibi konuşmanın duraksama anlarına, sessizlik oluşan anlara, gülme, ağlama ve sesli nefes alma gibi anlara odaklanılmıştır. Yazı dökümlerinde önemli olan kısımlar koyu renkli olarak işaretlenmiştir. Oluşturulan yazı dökümleri araştırmacı tarafından birçok defa okunduktan sonra üçüncü aşama olan metin üzerindeki yorumlamalar ve A.'nın söylemiyle ilgili hipotezler oluşturulmaya başlamıştır. Bu yorumlamalar araştırma grubuyla paylaşıldıktan sonra tekrar değerlendirilerek metin üzerinde dördüncü aşama olan kodlamalar yapılmaya başlanmıştır. Bu aşamada A.'nın söylemindeki değişimin ve bilinçdışı materyallerin olduğu birçok kısım kodlanmıştır ve söylemle ilgili oldukça geniş bir bilgi kaynağı oluşturulmuştur. Beşinci aşamada birbirine benzeyen ve birbirinden farklı olan kodlamalar derlenerek ilk üç görüşme ve son üç görüşme arasındaki değişimler belirlenmiştir. Bu aşamada psikanalitik açıdan değerlendirmek için elverişli olan ama gruplanamayan yazı dökümü bölümleri de analizlere dahil edilmiştir. Son aşamada ise gruplanan kodlamalar isimlendirilmiş ve bu genel gruplamalar Lacanyen psikanaliz kuramı temel alınarak analiz edilmiştir. A. ile semptomu gidermenin asıl amaç olmadığı bir terapi yöntemi uygulanmış ve A.'nın ilk görüşmelerde semptom olarak getirdiği "sinek korkusu" nun bir süre sonra söyleminde yer tutmamaya başladığı görülmüştür. Bu değişimin A.'nın terapistle kurduğu aktarım ilişkisi ve özne konumlanması açısından incelendiği analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1.

Yazı Dökümünde Kullanılan İşaretlerin Anlamları

İşaretleme	Anlamı
(.)	Duraksama
(o.o)	Durma süresi
(Ø)	Sessizlik
(h)	Gülme, ağlama, aşırı nefes alma gibi vurgular
(())	Araştırmacı notları

Analiz Sonuçları

İlk görüşmelerde A., terapist odada yokmuşçasına oyun oynarken ve terapistle minimum düzeyde etkileşime geçerken, son görüşmelerde A.'nın terapist ile bir iletişim halinde oyunları sürdürdüğü gözlemlenmektedir. Ayrıca bu süreç boyunca A.'nın “sinek korkusu” olarak adlandırılan, böceklerle ilgili korkularının azaldığı hem görüşmeler içinde gözlemlenmiş hem de aileyle yapılan görüşmelerde bir gündem haline gelmekten çıkmıştır. Yapılan analiz sonucunda A.'nın yapılan görüşmeler süresince söylemindeki değişim iki ana başlık altında toplanmıştır. Bu değişimler “ihmal, rekabet ve öfke” ve “terapistle kurulan benzerlik ve öznellik” başlıkları altında incelenmiştir.

1) İhmal, Rekabet ve Öfke***Alıntı 1, Seans 1:***

- 1 A: ay ay çok seviyorum (Ø) şimdi de anne yiyecek şimdi bunu okşamaya devam et (.)en
- 2 sevdiğim yemeğim şimdi hoppa döndür dönelim
- 3 T: sırada anne var
- 4 A: evet kimin yemeği gelirse ona sıra getiriyor
- 5 T: sırayla yiyorlar yemeği
- 6 A: evet (o.2) ben de sevdim
- 7 T: o da yedi
- 8 A: yedikleri yemekleri buraya koyayım ki (.) e minnacık yiyorlar ondan sonra bir daha
- 9 yiyelim paramız bitmesin
- 10 T: bir daha bir daha yiyorlar

- 11 A: evet şimdi abla sırasında ben de biraz dinleneyim gel kızım senin yemek saatin
 12 tamam anne geliyorum
 13 T: şimdi de mutfığa mı çıkıyorsun yemeğe
 14 A: **hayır daha çıkmıyorum (.) çok severim ama benim yiyeceğim yok**
 15 T: **a yemek koymayı mı unutmuş**
 16 A: **evet annesi unutmuş unuttum yemekleri koymayı unuttum en sevdiği**
 17 **yemeği unuttum (0.3) hadi kızım yemeği ye**
 18 T: şimdi koydu havucu
 19 A: hayır anne benim yiyeceğim yok (.) bak şimdi koydum tamam anne geliyorum.

Bu alıntıda A. ile yapılan ilk görüşmeden A.'nın ihmal edilmesiyle ilgili bir bölüm eklenmiştir. İlk görüşmede tanışmadan sonra oyun odası tanıtılıp kuralları açıklanmıştır. Sonrasında A. oyuncak evin odalarını tanıtarak eşyaları odalara yerleştirmiştir. Sonrasında oyuncak bebekleri sırasıyla baba, anne, B. ve kendisiyle eşleştirir. Minyatür oyuncaklarda kendisini ve kardeşi B.'yi temsil eden bebekler ve oyun hamurlarıyla oynamaya başlar. Bir süre sonra kendi oyuncuğunu eve sokar ve kardeşini evin dışında bırakır. Kardeşinin bir süre sonra üşüyeceğini ve hastalanacağını söyler. Sonrasında aile üyeleri sırayla yemek yer. Bu alıntıda yemek sırası A.'ya geldiğinde anneyi temsil eden minyatür bebek A.'yı temsil eden minyatür bebeğe en sevdiği yemeği koymayı unuttur. Fakat bu unutma sonradan telafi edilerek yemek getirilir.

Bu anlamda, annenin A.'yı temsil eden oyuncuğa yemeğini koymayı unutması ve bir bakıma A.'nın ihmal edilmesi ve unutulması söz konusudur. A. yiyeceğinin olmadığını söylediğinde terapist bunu unutmak olarak adlandırmıştır. Bu görüşme içinde A. terapistle ilişkisi içerisinde oldukça az iletişime geçmiş ve bir bakıma terapisti de görmezden gelerek ihmal etmiştir. Bu bağlamda kendisinin ihmal edilmesi ve terapisti ihmal etmesi arasında bir benzerlik gözlemlenmektedir. Fakat; daha sonra anne A.'yı temsil eden bebeğe yemeği getirerek bir bakıma ihmali telafi etmiştir.

Alıntı 2, Seans 1:

- 1 A: ay herkes nerede (.) **yemeğimi atayım kutuya yemediği için yalan söylüyor**
 2 hadi biraz oynayayım ama evde oynayacağım ben sen evde oyna dışarıda oynayacağım
 3 ben (.) az sonra gidiyoruz (.) **keşke bunları yapmasaydın bunlar başıma**
 4 **gelmeyecekti (.) gördün mü hep evde olmak da önemlidir hırsız git oğlum**
 5 T: hırsız götürmüş
 6 A: **evet götürmüş ama onu hiç kimse söyleyemiyor çünkü bilmiyor kimse**
 7 **(0.4) hadi çocuklar şimdi senin sıran**
 8 T: baya zıpladı

9 A: evet (0.2) çünkü tavşan **babası hırsız gibi davrandığı için kızı da hırsız gibi**
10 **davranıyor**

Bu alıntıda B.'yi temsil eden minyatür bebek yemeğini yemeyip kutuya atarak yalan söyler ve başına geleceklere dolay ablası A. onu suçlar. Sonrasında oyuncak tavşanı hırsız baba ve hırsız oğlu çalar; ama kimse bu durumun farkında değildir. İlerleyen kısımda babasının hırsız gibi davrandığı için oğlunun da hırsız gibi davrandığını söyleyecekken “kızı” ifadesini kullanmıştır. Bu alıntıda B.'yi temsil eden oyuncakın yemeği kabul etmemesi söz konusudur. Bu anlamda bir önceki alıntıda A.'ya yemek verilmesi unutulurken B.'ye yemek verilmesine rağmen; yaptığı bir manipülasyonla yemeği yemiş gibi yapıp yememesi söz konusudur. Sonrasında B.'yi temsil eden bebeğe suçlayıcı bir şekilde yaptıklarından kendisinin sorumlu olduğunu söylemiştir. A., hırsızların çaldığı ama kimsenin çalındığından haberinin olmadığı bir şeyden bahsetmektedir. Bu şeyi oyun içinde oyuncak bir tavşan temsil etmektedir. Hırsızlardan bahsedecekken bir dil sürçmesiyle oğul hırsızdan “kızı” olarak bahsetmesi, A.'nın aile örüntüsünü anımsatmış ve önce babasının sonra kardeşinin çaldığı ama kimsenin bu durumun farkında olmadığı şeyin de anne olduğunu düşündürmüştür.

Alıntı 3, Seans 2:

1 A: evet ben hazırım (.) hadi sıra sende tamam tamam geliyorum (.) fincanı da aldık biraz
2 şunu da koyalım (.) ay buna yer kalmadı ikisini de aynı yere koyalım ben tavşanla şeyi
3 aldım yemeğimiz nerede **ablamların yemekleri var bizim yok** ühühü ((ağlama
4 taklidi yapıyor)) bak üzülme orada var hepsi a çok eğlenceli **hadi çamurlara gidelim**
5 **ama çamur yemiş oluruz ama biz çamur severiz (0.2) a doğru ya ben çamur**
6 **severim ben** sana ayırdım zaten şunu içeyim
7 T: içtiler
8 A: ya şu evi alsak mı hep çamurlar vakit geçiriyoruz ben çamuru sevmiyorum kendi
9 evime gitmek istiyorum baba salonda ne yapıyorsun (.) ben salonda değilim burası
10 bizim evimiz anne neden yemek yerinde uğraşıyorsun ben yemek yerinde değilim bu da
11 benim yemeğim mutfakta eşyalar nerede
12 T: eşyalar yok
13 A: **tavşanımız niye yaşamıyoruz (.) beni çamura getirdiler keşke bunu**
14 **yapmasaydım başıma bunlar gelmeyecekti (.) abla** seninle yemek paylaşalım mı
15 hayır git buradan eğlence yapıyoruz ne yapıyorsun ya ama ben burada tabak var baksana
16 sandalyeler orada bir tane de tabak var bir tane de oyuncak alırız ama üstünü başını
17 buraya bulaştırma
18 T: onlar da istemedi

A. bu oyunda ilk oyununun devamını oynamak istediğini söylemiştir. Bu alıntıda tavşanla birlikte ayrı eve çıkan A., kardeşiyle eşyaları paylaşır. Daha sonra A. tavşan ile yemek yemeye başlar. Bunun sonucunda kardeşi B. “Ablamların yemekleri var, bizim yok” diyerek ağlar ve domuzla çamur yemeye başlar. Bu arada B. çamur yemeyi çok sevdiğini söyler ve eşyaların yerinde olmadığını fark eder. Sonrasında B. yaşayamadıklarını, çamura getirildiğini söyleyerek başına gelenlerden kendisini sorumlu tutar. Hiçbir aile üyesi B. ile eşyaları paylaşmak istemez ve kendilerine bulaştıracağını söyleyerek onu dışlarlar.

Bu alıntıda evden ayrılan A. ve kardeşi eşyaları paylaşır. Bu paylaşımında A.’nın yemeği varken B.’ye yemek kalmaz ve bir anlamda A., B.’nin sahip olamadığı şeylere sahip olur. Sonrasında B. arkadaşı domuzla birlikte çamuru çok sevdiğini söyleyerek çamur yer. Çamur kelimesi bölündüğünde “-ur”, kardeşi B.’nin hastalığına bilinçdışı bir gönderme olarak değerlendirilebilir. Beslenemeyen B.’nin bedeninde ur varlığını gösterir ve bunun arkasından “niye yaşayamıyoruz, beni çamura getirdiler” ifadesi de yine yaşamak ve ur arasındaki bağlantıyı göstermektedir. B.’nin başına bunların gelmesinin sebebi ise 13. ve 14. Satırlara bakıldığında yine kendisi olarak gösterilmektedir. Aile ise A.’nın söyleminde bu urun kendisine bulaşmaması için B.’yi dışlamaktadır.

Alıntı 4, Seans 3:

- 1 A: evet (.) **çocukları da birer hayvan olsun** (Ø) şu çocukları olsun bu çocukları
- 2 olsun ((oyuncakları seçiyor))
- 3 T: oo iki tane
- 4 A: bunların da çocukları olsun bu olsun üç tane olsun bunların
- 5 T: onların üç tane (.) onların iki tane
- 6 A: ama **ablası olduğu için en tatlıları ondaymış** (.) bunlar da onlarınmış önce bunu
- 7 doğuracak önce ya da bunu doğursun ya da bu olsun
- 8 T: karar veremedin hangisi olsun
- 9 A: evet şimdi karar veriyorum (0.3) şimdi (.) uyandıktan sonra karnının şiştiğini
- 10 görecek ((parmak kuklayı oyuncak bebeğin karnından çıkarıyor))
- 11 T: baya doğuruyor o
- 12 A: evet iki çocuk doğuracak ama ikiz olmayacak
- 13 T: ikiz olmayacak
- 14 A: **bu büyük olacak bu küçük olacak küçükle daha çok ilgilenecek bak**

Bu oyunda A., kardeşi ve kardeşiyle evlenen küçük hırsıza ayrı küçük bir ev yapar. Kendisine ve kendisiyle evlenen büyük hırsıza ise daha büyük bir ev yapar. Çocukları da hayvanlar olsun der. Kendisine üç kardeşine iki çocuk ayırır. Bebekleri anneler doğuracak der

ve kardeşi B.'nin karnına bir parmak kuklası yerleştirir. Bu sırada B.'nin iki çocuğu olacağını, bu çocukların ikiz olmayacağını ve küçükle daha çok ilgileceğini söyler. Kendi oyuncak bebeğinin karnına da bir kukla koyar ve yatağa yatırır.

Bu alıntıda birer hayvanla temsil edilen yeni doğmuş çocukların, A.'nin böceklere karşı olan korkusuyla bir bağlantısı olduğu düşünülmektedir. A.'nın üç çocuğu olurken B.'nin iki çocuğu vardır. Oyunda B.'nin A.'dan daha az şeye sahip olarak simgeselleştirilmesi, A.'nın rekabette geride kaldığı bir tablo çizmektedir. Aynı şekilde abla olduğu için daha tatlılarına sahip olması, rekabette daha iyi bir yerde olduğuyla ilgili bir fantazmi düşündürmektedir. Sonrasında doğan iki çocuğun farklı yaşta olması ve küçük olanla daha çok ilgilenilecek olması A.'nin rekabeti yine oyun içinde sembolleştirdiği ama bu sefer kendisinin geride kaldığı farklı bir alanı temsil etmektedir.

2) Terapistle Kurulan Benzerlikler ve Öznellik

Alıntı 5, Seans 42:

- 1 A: dışıye gittik yine yaptırdım (0.2) **ama yine hiç korkmadım** hatta iki tane iğne
- 2 gibi su sıktı hani şu birazcık acıttandan iki tane yaptı midemi bulandırdı midem
- 3 bulandığı halde hiç ağlamadan durdum
- 4 T: **sen çok cesursun ya**
- 5 A: **kardeşim daha cesur**
- 6 T: kardeşin daha cesur (0.2) niye öyle dedin
- 7 A: **o ilaç alıyor serum falan o çok cesur o kadar cesur ki şuradan damar yolu**
- 8 **bile açtırabiliyor hatta ağlamadan taktırabiliyor (.) serum iğne taktırabiliyor**
- 9 **inanmıyorum ben ben bile olsam ağlarım**
- 10 T: hmm hiç ağlamadan yapabiliyor (.) **demek ki B.'de çok cesur**
- 11 A: şuradan da serum taktırdı (.) evet şimdi bunlarla şeyler yapacağız kule yapacağız
- 12 şu
- 13 kadar senin boyun kadar senin ismini koyacağız o kuleye o kule senin kulen olacak
- 14 hadi yapalım
- 15 T: nasıl yapacağız
- 16 A: dizerek yapacağız (0.2) senin boyuna kadar ya da benim boyuma kadar

Bu alıntıda A. dışıye gittiğini ve iğne yapıp midesinin bulanmasına rağmen hiç korkmadığını söylemiştir. Terapistin A.'ya cesur olduğunu söylemesi üzerine kardeşi B.'nin kendisinden daha cesur olduğunu çünkü damar yolu açtırıp ağlamadan serum ve iğne taktırabildiğini söylemiştir. Yani A. kendisini kardeşi B. ile kıyaslayarak onun kendisinden daha cesur olduğunu söylemiştir ve bir bakıma kendisinin rekabette geride olduğunu

söylemiştir. Onun daha cesur olmasını ise yapılan medikal müdahalelere daha dayanıklı olmasıyla örneklendirmiştir Terapistin, onun da A.'nın da cesur olduğunu söylemesi üzerine konuyu değiştirerek kule yapılacağını ve bu kulenin terapistin boyu kadar olacağını söyleyerek terapisti oyuna dâhil etmiştir. Terapistin B.'nin de cesur olduğunu söylemesi A. ve B.'nin konularını eşitlemeye yönelik bir müdahale olarak değerlendirilmiştir. Bu yorumdan sonra A. konuyu değiştirerek terapistin de dâhil olduğu bir oyun kurmuştur.

Alıntı 6, Seans 42

- 1 A: oldu A. kulesi bitmiştir (0.5) **şimdi sana farklı bir kule yapacağız çünkü**
- 2 **aynısından olması için** bir daha şunlardan gerekir başka onlardan olmadığı için farklı
- 3 bir kule yapacağız (.) G. kulesi için bütün maviler buraya (.) hadi sen de koy koyu
- 4 maviler de olsun mu
- 5 T: Olsun mu
- 6 A: Olsun

Bu alıntıda A. kendi kulesini yaptıktan sonra terapist için de bir kule yapacaklarını ve bu kulenin renginin de daha önce görüşme içinde terapistle sorup öğrendiği kadarıyla terapistin en sevdiği renk olan mavi renkte olacağını söylemiştir. A.'nın kendisi için yaptığı kule kendi sevdiği renklerle, terapistin kulesi ise terapistin sevdiği renklerle yapılacaktır. Bu alıntıda terapistin ve A.'nın öznellikleri göz önünde bulundurularak iki farklı kule inşa edilmiştir. Bu kulelerin A. tarafından yapılan yönergelerle oluşturulması A.'nın terapisti kendisinden farklı bir konuma koyduğunu düşündürmektedir.

Alıntı 7, Seans 45

- 1 T: oo neler getirdin (0.3) iki çanta getirmişsin bebek getirmişsin
- 2 A: evet yerleşmek uzun sürebilir
- 3 T: hı yerleşmek uzun sürebilir
- 4 A: evet (.) **aa ikimiz de bu sefer aynı giymişiz**
- 5 T: ikimiz de spor ayakkabı mı giymişiz
- 6 A: ama ben kazandım (gülme)

Bu alıntıda A. terapistle kıyafetler üzerinden benzerlik kurulmuştur. Daha sonrasında ayakkabıyı çıkarırken yarışı kendisinin kazandığını söylemiştir. Terapistle kurulan benzerlikte kimin kime benzediği ilk başta belirsiz bırakılsa da A.'nın bu durumdan hoşnut olduğu gözlemlenmiştir. Benzerlikten sonra kullanılan “ama ben kazandım” ifadesi ise “benziyoruz

ama ben kazandım” olarak düşünüldüğünde A.’nın hem terapistle özdeşim kurduğu hem de rekabet içinde olduğu bir konum aldığını düşündürmüştür

Alıntı 8, Seans 46

- 1 A: evet şimdi **doktora gelmişsin elin böyle olduğu için**
- 2 T: evet elim yaralı benim (0.2) sen doktor mu oluyorsun
- 3 A: evet ben doktorum (.) sen kusuyormuşsun çok kötü şeyler var
- 4 T: kusuyorum
- 5 A: kusuyorsun öksürüyorsun ishalsin ondan sonra (.) ateşin çok var sonra böyle **çok**
- 6 **abur cubur yiyorsun onun için çok kötü bir hastalığa kapılmışsın**
- 7 T: aa abur cubur yediğin için mi kalbimi mi dinliyorsun
- 8 A: hı (0.3) senin kalbin çok az atıyor
- 9 T: çok az atıyor (.) nasıl bir tedavi önerirsin bana
- 10 A: şimdi gözlüğü takarsam daha çok
- 11 T: **ah çok yakıştı**
- 12 H: **senin gibi gözlüğüm oldu**
- 13 T: **evet benim gibi gözlük taktın**

Bu oyun içinde terapistin eli yaralandığı için A. doktor olmuş, terapist ise tedavi için doktora giden hasta olmuştur. Yani bir bakıma konumlar değişmiştir. Terapist, elinin yaralı olmasının yanı sıra kusma, ishal, ateşinin çok olması gibi birçok semptom göstermektedir ve abur cubur yediği için çok kötü bir hastalığa kapılmıştır. Yani bu semptomların sebebi sağlıklı beslenmemektir. Hasta konumunda olan terapist hastalığı için tedavi önerisi istemiştir. Sonrasında A. oyuncak gözlüğü takmıştır ve terapist bu gözlüğün ona yakıştığını söylemiştir. Buna cevaben A., “terapist gibi” gözlük taktığını ifade etmiştir.

Bu alıntıda konumlar değişerek tedaviye gelen kişi terapist, uzman olan kişi ise A. olmuştur. Hasta konumundaki terapistin fiziksel olarak birçok semptom gösterdiğinin söylenmesi terapist tarafından bir tedavi önerisi isteğiyle yanıtlanmıştır. Bu da terapistte göre hastalıklar için bir tedavi önerilmesinin gerektiği gibi bir anlam taşıdığı düşünülebilir. A. ya göre bu semptomların sebebi sağlıklı beslenmek ve en nihayetinde beslenememektir. Buradaki sağlıklı beslenme somut anlamından çıkarılarak aileyle ilişkiler bağlamında bir beslenememe olarak düşünülmüştür. Gözlük takarsa bu semptomların sebeplerini daha iyi görebileceğini söyleyen A., terapist tarafından gözlüğün ona çok yakıştığı gibi öznel bir yorumla yanıtlanır. Bu da hastalığı daha iyi görebilmenin değil, doktorluğun ona yakıştığı üzerinden bir anlam içermektedir. A. ise bu yorumdan sonra terapist gibi gözlük taktığını söylemiştir. Bu da unutulmaktan ve ailenin gözünden kaçmaktan, daha iyi görmeye ve görülmeye gittiği bir yer

olarak değerlendirilmiştir. Gözlük olunca daha iyi görmenin ve gözden kaçırmamanın, imaj üzerinden terapistle kurulan bir özdeşim olduğu düşünülmektedir.

Alıntı 9, Seans 46

- 1 A: bir dakika **benim buranın başkanıyla doktorların ustasıyla konuşmam**
- 2 **lazım** vırıvırvırı ((fısıldıyor)) şimdi konuşmuşum (.) **sen dur onun adı neydi (.)**
- 3 **kanser olabilirsin**
- 4 T: aa
- 5 A: bunlar çöpten geldi mikroplu yiyecekler bunlar çöpten geldi hem sağlıksız
- 6 yiyecekler kolayı niye içiyorsun kurabiyeyi niye yiyorsun niye her şeyi hamur
- 7 yiyorsun (0.2) senin brokoli yemen lazım sen böyle sağlıklı sebzeleri sevmiyormuşsun
- 8 brokoli yemen lazım (.) ını diyorsun
- 9 T: ını hiç sevmem
- 10 A: muz yemen lazım havuç yemen lazım olamaz çabuk ye bunu sevmediğin bir şeyi
- 11 zorla yiyormuşsun

Bu alıntıda A. kendisinden daha üst konumda bir doktorla konuşması gerektiğini söyleyerek terapistin hastalığını isimlendiriyor ve kanser olduğunu söylüyor. Sonrasında sağlıksız yiyecekler yediği için hasta konumundaki terapisti kızarak sağlıklı şeyler yemesi gerektiğini söylüyor. Fakat sağlıklı şeyleri de terapistin sevmediğini ama bunları zorla da olsa yemesi gerektiğini ifade ediyor. Bu alıntıda A. ilk defa hastalığa isim vererek hiç konuşulmayan kanser konusunu görüşme içinde dile dökmüştür. Bu ifadelerle göre A. için kanserin sebebi kirli şeyler yemektir. İlk görüşmelerinde kardeşini temsil eden oyuncağın domuzla birlikte çam”ur” yediği düşünüldüğünde; artık kirli şeyler yiyen ve kanser olan kişinin oyuncaktan terapiste dönüşmesi ve hastalığın isimlendirilebilmesi, A.’nın bazı şeyleri eskisine göre daha dolaysız bir şekilde anlatabildiğini düşündürmektedir. İyileşmek için ise sağlıklı şeyler yemek gereklidir ama sağlıklı beslenmek sağlıksız beslenmek kadar zevkli değildir.

Tartışma

Bu çalışma, A. ile yürütülen analitik yönelimli yönlendirmesiz oyun terapisi süreci boyunca A.’nın söylemindeki değişimlerin öznellik ve konumlanma bakımından ele alınması amacını taşımaktadır. Bu kapsamda yapılan görüşmeler söylem analizi yöntemiyle incelenmiş ve A.’nın söyleminde “ihmal, rekabet ve öfke”den “terapistle kurulan benzerlikler ve öznellik”e doğru bir değişim olduğu gözlemlenmiştir. Oyun, çocuğun yaşadığı çatışmaları sembolik bir arenaya sokmasına izin verir (Irwin, 1983). Bu sayede çocuk; yaşantıları içinde güçlük yaşadığı konuları oyun alanına getirerek yaşantının aksine aktif bir rol alır ve yaşadığı zorlukların etkisi

azdır. İlk görüşmelerde A.'nın oyuncaklar üzerinden aktardığı rekabet ve ihmal içerikli temaların oyun içinde farklı yerlerde kurgulanması, A.'nın kendisini bu alanlarda ifade etme ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Bu kurguların oyun terapisi ortamında gerçekleşmesi, yaşantıların simgeselleştirilmesi için bir imkân tanımaktadır. Simgesel ortamı belirleyen sınırlar içinde çocuğun kendine, terapistine veya ofisine zarar vermemesi gibi kurallar vardır. Çocuğa bu şekilde bir sınır çizmek, onu korkutacak ve kendi öfkесinin tehlikesinde bırakacak davranışların engellenmesini sağlar. Bu tür davranışlara sınırlar koymak, terapistin çocuğun dürtülerini sembolik eyleme yönlendirmesini sağlar. Çocuk hayal dünyasındaki kişileri temsil eden bütün oyuncakları, zarar vermemek koşuluyla özgürce kötüye kullanabilir ve böylece taciz, terk etme ve sevgi gibi yaşantılar oyunda tekrar yaratılabilir (Ginott, 1959). Bu tür sınırların belirlenmesiyle, kendini ifade etme alanını genişletip derinleştirilen çocuk için güvenli bir ortam yaratılmış olur. Çocuk, oyuncak bebeklerle duygularını ortaya çıkarır ve hatta oyun içinde korkmadan intikam alabilir. Ayrıca çocuk, kendisiyle ilgili dayanılmaz duyguları dışa aktarabilir ve kendisini daha rahat bir şekilde ifade edebileceği için düşüncelerini somut bir gerçeklik haline getirebilir (Jacobson, 1954). A. ile yapılan ilk görüşmelerde öfkenin oyuncaklar üzerinden aktarılması da bu yolla mümkün olabilmektedir. Üçüncü alıntıda A.'nın kardeşini temsil eden minyatür bebekle yemeğini paylaşmak istememesi ve onu dışlaması buna bir örnek olabilir. A. yaşantısı içinde pasif rolde kaldığı yerleri bu kez oyuncaklar aracılığıyla çekinmeden ifade etmektedir. Klein (1975), çocuğun terapi içindeki oyunlarının değerlendirilmesini serbest çağrışımlarının yorumlanması gibi bilinçdışına dair bir çalışma olarak görür. A.'nın ise görüşmeler içinde kardeşine çam“ur” yedirmesi ya da hırsız babanın hırsız “kızı” olduğunu söylemesi A.'nın bilinçdışına ait gösterenlerin oyun içinde ortaya çıktığını göstermektedir.

Küçük Hans vakasında atın çok yönlü anlamlar içeren ve yer değiştiren bir gösteren olarak işlev görmesi gibi A. için de sineğin bir gösteren olduğu söylenebilir. A., sinek olarak adlandırılan uçan böceklere karşı aşırı korku ve kaçınma göstermekte aynı odada bile bulunmak istememektedir. Bu sinek olarak adlandırılan gruba kelebek, güve ve arı gibi böcekler de dahildir. Kardeşinin hastalığı ortaya çıkmadan önce A.'nın böyle bir korkusu bulunmamaktadır. O halde bu korkunun kardeşinin hastalık dönemiyle bir ilişkisi olduğu düşünülebilir. B. tedavi sürecinde kan vermek için kelebek olarak adlandırılan bir cihaz kullanmaktadır. A. ise kardeşinin tedavisi için hastaneye gidilen zamanlarda çoğunlukla evde kalmaktadır. Hastaneye gittiği zamanlarda ise kan alma, serum taktırma gibi herhangi bir medikal müdahalede odada bulunmak istemez. Bir bakıma kelebeğin odada bulunduğu zamanlarda A. odada bulunmak istemez. Bu durumun gösteren olarak işlev gören sinek korkusunu bir açıdan açıkladığı düşünülmektedir.

A. kardeşinin hastalığını ve sebeplerini tam olarak kavrayabilecek bir yaşta değildir. Her ne kadar ebeveynler A.'ya B.'nin hastalığıyla ilgili kısaca bilgiler vermeye çalışsalar da bu bilgiler A.'nın kendi yorumlamasından bir kez daha geçer. Oyunlarda yemek yeme ve sağlıklı beslenmeyle ilgili temalar (bkz. Alıntı 1 Seans 1, Alıntı 2 Seans 1, Alıntı 3 Seans 2, Alıntı 8 Seans 46, Alıntı 9 Seans 46) sıklıkla geçmektedir. Üçüncü alıntıda kardeşi B.'yi temsil eden bebeğin bir domuzla birlikte çamur yemeye gitmesi ve sonrasında aileden dışlanarak yaptığından pişman olması söz konusudur. Sağlıklı beslenme ve hastalık kapmamanın ilişkilendirdiği düşünüldüğünde, B.'nin bir domuz ile çamur yemeye gitmesi B.'nin sağlığı açısından risklidir. Ayrıca domuz ve çamur temasının sinek ile bağdaştırılması muhtemeldir. Kardeşinin sağlıklı beslenmediği için bu hastalığı kapmış olabileceği teması ilk görüşmelerde minyatür oyuncaklar üzerinden aktarılmıştır. Son görüşmelerde A. bu konudan bu kadar mesafelenme ihtiyacı hissetmeyerek hasta konumundaki terapistin kanser olduğunu ve öncesinde terapistin çöpten gelen mikroplu yiyecekler yediğini söylemiştir. Sineğin görülmesinin muhtemel olduğu “pis yiyecekler, çöp, çamur” içeren oyunlar düşünüldüğünde A.'nın bu konuları kardeşinin hastalığının sebebiyle bağdaştırdığı ve kendisinin de bu hastalığı kapmamak için sinekten kaçınmaya başlamasıyla sonuçlandığı düşünülebilir. İlk başta mantığı çok anlaşılmayan bir korkuymuş gibi görülen sinek korkusunun, aslında A.'nın kendisini hastalıklardan korumaya yönelik bir savunma olarak geliştiği değerlendirilmiştir. Bu savunma imajiner boyutta olduğu için başlarda semptom uçan böceklerden kaçınma olarak ortaya çıkarken, bu korkuların sembolik bir çerçevede oynanan oyunlarla ifade edilmeye başlamasıyla bir süre sonra semptomun bir işlevi kalmamıştır. A. kendisini terapistle ilişkisi içinde dolaysız olarak ifade edebildiği için imajiner bir gösteren olan “sinek korkusu”nun bir işlevinin kalmadığı ve bu semptomun ortadan kalktığı gözlemlenmiştir. Lacan semptomun, sadece sembollerin yorumlanması ve yer değiştirmelerin fark edilmesiyle değil bu idrak etme durumunun hasta ile ilişkide de görüldükçe ve paylaşıldıkça kaybolduğunu söyler (1938). Söz konusu vakada görülen “sinek korkusu” semptomunun ortadan kalktığı gözlemlendiği iki yer vardır. Aile ilk görüşmelerde sıklıkla bu korkunun hem A.'nın hem de ailenin hayatını çeşitli ortamlarda kısıtladığını ifade ederken bir süre sonra bu konuyu hiç dile getirmemeye başlamışlardır. İkinci olarak bir görüşme esnasında A. odada karınca bulunduğunu fark etmiştir ve rahatsız olduğunu terapistle paylaşmıştır. Terapistin “Belki dışarıda üşüdükleri için içeriye girmişlerdir” yorumu üstünde A., karınca ile ilgilenmeyi bırakmış ve sonrasında herhangi bir böcek ile ilgili bir konuyu görüşmelere getirmemiştir.

Anksiyete ve korkunun farkına bir kere daha bakacak olursak korku daha çok bir nesneye karşı verilen tepkidir, anksiyetenin ise nesnesi eksiktir ve kendisini sinyal olarak sunar (Lacan, 1962-1963). Aslında kaygı ve korku birbirlerinden o kadar da farklı duygular değildir.

Korkunun bir nesnesi olduğu söylene de kişinin korktuğu şey, o nesnenin varlığı değil o nesneye yüklediği anlamlardır. A. bir sinekle karşılaştığında ise onu korkutan sineğin kendisi değil, sineğin kendisine dokunma ihtimali ve bunun sonucunda ona taşıyabileceği hastalıklar olmasıdır. Bu sebeple sineğin zararsız bir şey olduğunu A.'ya açıklamaya çalışmak anlamsızdır, çünkü asıl korkulan şey nesneye yüklenen anlamlardır. Korkunun nesnesine yüklenen anlamlar sembolik bir ortamda çalışıldığında, bu korkunun nesneye bağlantısını sürdürmesine gerek kalmaz. A.'nın sineğe yüklediği anlamlar ise terapistle kurduğu ilişkiyle beraber oyunlar içinde yinelenmiştir. A.'nın kendisini terapistle gittikçe daha çok anlatmaya hevesli olduğu ve terapistle karşılıklı bir ilişkide olduğu gözlemlenmiştir. Ebeveynlerle yapılan ilk görüşmelerdeki ifadelerle göre A.'nın kardeşinin hastalığından dolayı ebeveynlerin yaptıkları yatırımın ister istemez daha çok B. üzerinde olması ve A.'ya çok vakit ayıramamaları söz konudur. Çocuğun semptomu ailenin semptomuna karşı olan bir tepkidir ve bu semptom ailedeki ilişkiyle ilgili bilgi verir (Lacan, 1969). Aile içindeki dinamiklerin çocuğa yansması sonucunda, çocuğun kişiliğinin ve yaşantılarının bundan etkilenmemesi imkansızdır. A.'nın terapistle karşı tutumu ise bu ilişki türünün bir benzerini yansıtmaktadır. İlk görüşmelerde A. terapistin odadaki varlığını yok sayarak sadece oyuna odaklanıp terapistin söyledikleriyle ilgili bir yorumda bulunmazken ilerleyen görüşmelerde terapistin de odadaki varlığını kabul etmiş ve oyunlar terapistle de öznellik verilen bir duruma dönüşmüştür. Terapist, A. tarafından oyunlara dahil edildikçe ve A. terapistin öznelliğine dikkat ettikçe kendisi için de öznelliğini oluşturabildiği bir alan oluşmaya başlamıştır.

Psikanalitik oyun terapisi, çocuğa esneklik ve adaptasyon sağlamasında yardımcı olur (Bromfield, 2003). Yaşantılarını belirli kurallar içinde oyunla ifade eden A., korkularını zamanla daha dolaysız bir şekilde ifade etmeye başlamıştır. Örneğin, ilk görüşmelerde hastalıkları hayvan figürleri üzerinden anlatan A. 46. görüşmede hastalığı terapist üzerinden anlatmış ve hastalığı isimlendirerek terapistin kanser olduğunu söylemiştir. Bu da A.'nın kendisini daha rahat ve direkt olarak ifade ederek yaşantılarıyla ilgili sorumluluk alıp zorluk yaşadığı alanlarla daha iyi başa çıkabildiğini düşündürmektedir. Bu bağlamda A.'nın kendisini özgürce ifade edebildiği, terapistle ilişki kurduğu güvenli bir alan sayesinde ilk görüşmelerde semptom olarak getirilen “sinek korkusu” zaman içinde gündem olmaktan çıkmıştır.

Çocukluk döneminde sıklıkla karşılaşılan korkuların bir kategoriye dahil edilmeksizin öznellik olarak derin bir şekilde incelenmesi korkunun sebepleri hakkında çok geniş bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Yine de bu araştırma tek bir çocukla yapılmıştır ve sonuç kısmındaki bulguları diğer örneklerle genellemek mümkün değildir. Bu anlamda farklı korkular (Örn, karanlık korkusu, okula gitme korkusu vb.) yaşayan çocukların psikoterapi süreciyle nasıl bir değişim gösterdiği gelecekteki çalışmalarda nitel yöntemlerle incelenebilir. Söz konusu

araştırma sinek korkusu sebebiyle kliniğe getirilen bir çocukla yapılan psikoterapi sürecini söylem analizi yöntemiyle incelemiştir ve bu anlamda Türkçe literatürdeki ilk örneği teşkil etmektedir. Bu araştırmanın, çocuklarla yapılan terapilerin nitel yöntemler kullanılarak analiz edilmesinde gelecekteki çalışmalara katkı sağlayacağı ön görülmektedir.

Kaynakça

- Aldred, P., & Burman, E. (2005). Analysing children's accounts using discourse analysis. In S.M. Greene & D.M. Hogan (Eds.) *Researching children's experience: Approaches and methods*, 175-198. London: Sage.
- Aull Davies, C. (1999). *Reflexive ethnography: A guide to researching selves and others*. London: Routledge.
- Avdi, E., & Georgaca, E. (2007). Discourse analysis and psychotherapy: A critical review. *European Journal of Psychotherapy & Counselling*, 9(2), 157-176.
- Baltacı, S. ve Gençöz, F. (2019). Psikolojide Lacanyen söylem analizi yaklaşımı: Madde bağımlılığı ve yasa ilişkisinin terapi sürecinde incelenmesi örneği. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(1), 38-62. doi: 10.31682/ayna.482168
- Bromfield, R.N. (2003). Psychoanalytic play therapy. In C.E. Schaefer (Eds.), *Foundations of play therapy* (pp. 1-13). Hoboken, N.J.: John Wiley & Sons.
- Burck, C., Frosh, S., Strickland-Clark, L., & Morgan, K. (1998). The process of enabling change: A study of therapist interventions in family therapy. *Journal of Family Therapy*, 20(3), 253–67.
- Drewes, A. A., & Schaefer, C. E. (2018). *Play-Based approaches for treating childhood anxieties*. New York: The Guilford Press.
- Edley, N., & Wetherell, M. (1995). *Men in perspective: Practice, power and identity*. London: Prentice Hall/Harvester Wheatsheaf.
- Freud, S. (1909) Analysis of a phobia of a five year old boy. *The Pelican Freud Library*, 8(1), 169-306.
- Georgaca, E., & Avdi, E. (2012). Discourse analysis. In A. Thompson, & D. J. Harper (Eds.), *Qualitative research methods in mental health and psychotherapy: A guide for students and practitioners* (pp. 147-161). Chichester UK: Wiley,.
- Ginott, H. (1959). The theory and practice of therapeutic intervention in child treatment. *Journal of Consulting Psychology*, 23(2), 160-166.
- Given, L. M. (2008) *The SAGE encyclopedia of qualitative research methods*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore: SAGE.
- Irwin, E. (1983). The diagnostic and therapeutic use of pretend play. In C. E. Schaefer, & K. L. O'Conner (Eds.), *Handbook of play therapy* (pp. 148-173). New York: Wiley.
- Jacobson, E. (1954). The self and object world. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 9(1), 75-127.
- Jefferson, G. (2004). Glossary of transcript symbols with an introduction. In G.H. Lerner (Ed), *Conversation analysis: Studies from the first generation* (pp. 13-31). Amsterdam: John Benjamins.
- Kogan, S. M., & Gale, J. E. (1997). Decentering therapy: Textual analysis of a narrative therapy session. *Family Process*, 36(2), 26-101.
- Klein, M. (1975). *The psycho-analysis of children*. New York: Delacorte, 1932.
- Lacan, J. (1938). *La Famille: Les complexes familiaux dans la formation de l'individu*. C. Gallagher (Çev.). Family Complexes in the Formation of the Individual. Available at: www.lacanireland.com

- Lacan, J. (2017). *The seminars of Jacques Lacan book IV: The object relation*. J.A. Miller (Ed.), R.V.A Roche (Çev.). Cambridge: Polity Press, 1956-1957.
- Lacan, J. (2015). *The seminar of Jacques Lacan Book VIII: Transference*. J.A. Miller (Ed.), B. Fink (Çev.). MA: Polity, 1960–1961.
- Lacan, J. (2004). *The seminar of Jacques Lacan Book X: Anxiety*, J.A. Miller (Ed.), A.R. Price (Çev.). MA: Polity, 1962-1963.
- Lacan, J. (2006). *The seminar of Jacques Lacan Book XVI: D'un Autre à l'autre*. J.A. Miller (Ed.). Paris: Seuil, 1968–1969.
- Lacan, J. (2001). *Note sur l'Enfant*. In: *Autres Écrits*. Paris: du Seuil, 1969.
- Lipka, J., Hoffmann, M., Miltner W. H. R., & Straube T. (2014). Effects of cognitive-behavioral therapy on brain responses to subliminal and supraliminal threat and their functional significance in specific phobia. *Society of Biological Psychiatry*, 76(11), (pp. 77-869). University Hospital Muenster, Muenster, Germany.
- Madill, A., & Barkham, M. (1997). Discourse analysis of a theme in one successful case of brief psychodynamic-interpersonal psychotherapy. *Journal of Counseling Psychology*, 44(2), 232–44.
- Mauthner, N., & Doucet, A. (2003). Reflexive accounts and accounts of reflexivity in qualitative data analysis. *Sociology*, 37(3), 413–431.
- Mishler, E. G. (1986). *Research interviewing: context and narrative*. London: Harvard University Press.
- Owens, C., & Quinn S. F. (2017). Lacanian psychoanalysis with children: framing challenges and inventions. In C. Owens, & S. Farrelly (Eds.), *Further notes on the child: lacanian psychoanalysis with babies, children and teenagers* (pp. 3-15). London: Karnac.
- Parker, I., & The Bolton Discourse Network. (1999). *Critical textwork*. Buckingham: Open University Press.
- Parker, I. (2015). *Psychology after discourse analysis: Concepts, methods, critique*. London: Routledge.
- Punnett, A. F. (2015). Psychoanalytic and Jungian Play Therapy. In K.J. O'Connor, C.E. Schaefer, & L.D. Braverman (Eds.), *Handbook of play therapy*, (pp. 61-92). Hoboken, N.J.: John Wiley & Sons.
- Ritchie, J., & Lewis, J. (2003). *Generalising from Qualitative Research. Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers* (pp. 263-287). London: Sage.

A Case Report on The Fear of Houseflies in Childhood

Summary

This study aims to address the changes in A.'s discourse in terms of subjectivity and positioning during the analytical-oriented non-directed play therapy. The interviews were conducted in this context and examined with the discourse analysis method. It was observed that there was a change in A.'s discourse from neglect, competition, and anger to the similarities established with the therapist and subjectivity. In play therapy, there is an environment that allows the emergence of underlying causes of phobias and the symbolization of them in the play. The game allows the child to put his/her conflicts to a symbolic arena (Irwin, 1983). In this way, the child takes an active role in contrast to what he/she experienced in his/her life in the past and can reduce the impact of these past difficulties. The realization of these fictions in the play therapy environment provides an opportunity for the symbolization of experiences. Thus, A.'s "fear of houseflies", which was one of the reasons for applying to the clinic, was assessed subjectively. Six interviews were chosen for exploring the research question. These interviews were analyzed with discourse analysis, a qualitative research method, and the results were discussed within the scope of psychoanalytic theory. The discourse analysis excludes certain categories previously defined in diagnostic manuals. With the help of this method, we can focus on the subjective expression of the subject's experience, which constitutes a rich source of information.

Psychoanalytic play therapies do not provide any guidance; therefore, the therapist does not propose a play activity or equipment. In such non-directive therapies; games, equipment, and instructions are always chosen and played by the child. However, this does not mean that there is an environment where the limits are eliminated. There are rules within the boundaries that determine the symbolic environment, such as not harming the child, the therapist, or the office. Drawing such a line for the child prevents any behavior that may frighten her or leave her in danger of her anger. By setting such boundaries, a safe environment is created for the child, which expands and deepens the field of self-expression. Also, the child can express unbearable feelings about herself and make her thoughts a concrete reality since she can express herself more comfortably (Jacobson, 1954). In the first interviews, it was also enabled A. to transfer her anger over toys. A. placed her passive role in her life without hesitation. Klein (1975) sees the evaluation of child's plays in therapy as a way to study the unconscious, similar to the interpretation of free associations. The games A. played showed that A. brought unconscious material like saying "his daughter" instead of saying "his son".

It was observed that A.'s relationship with the therapist changed in the process and became a mutual relationship in which A. was more eager to explain herself to the therapist. The first interviews with the parents revealed that the parents' investment to A. was inevitably dependent on B. and they could not devote much time to A. because of her sister's illness. A.'s attitude towards the therapist reflects a similar type of relationship. She ignored the therapist's presence in the room and focused solely on the game at the earlier play sessions. As the therapist was included in the games by the invitation of A. and attention was paid to the subjectivity of the therapist, a subjective area began to emerge for her. A.'s expression of her fears by the way of the play, nourished based on her daily life, transformed into more direct expressions in time. This way A. could express herself more comfortably and directly, take responsibility for her life, and cope better in areas where she had difficulty. In this context, as A. can express herself freely and connect with the therapist, the fear of houseflies decreased in the discourse of A. and her family. The current study may contribute to understanding the fears that emerge during childhood.